

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**APRENTATGE I
ENSENYAMENT DE LES
CIÈNCIES SOCIALS**

Coordinació: LLONCH MOLINA, NAYRA

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	APRENTATGE I ENSENYAMENT DE LES CIÈNCIES SOCIALS			
Codi	14307			
Semestre d'impartició	ANUAL AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Formació del Professorat de Secundària i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes	1	OPTATIVA	Semipresencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	12			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	2		10
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	LLONCH MOLINA, NAYRA			
Departament/s	CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	120 hores lectives (60% sessions presencials a l'aula + 40% treball online síncron i/o asíncron) 180 hores de treball autònom			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
CORTADA CORTADA, JAUME	jaumecortada@historia.udl.cat	3	
LLONCH MOLINA, NAYRA	nayra.llonch@udl.cat	6	Dimecres de 12 a 14 Dimecres de 15.30 a 17.30 Concertar dia i hora a través de l'espai "Missatges" del campus virtual amb còpia al correu nayra.llonch@udl.cat
SAURET VIDAL, JESUS	jesus.sauret@udl.cat	3	Concertar dia i hora a través de l'espai "Missatges" del campus virtual amb còpia al correu jesus.sauret@udl.cat

Informació complementària de l'assignatura

La informació d'aquesta guia docent pot estar subjecte a canvis menors a l'inici del curs 2023-2024.

Totes les assignatures de l'especialitat de Geografia i Història inclouen una **sortida educativa integral de dos dies al Camp d'Aprenentatge de la Noguera** (Sant Llorenç de Montgai) que es durà a terme els dies **8 i 9 de novembre de 2023**. Caldrà l'assistència de tot l'alumnat matriculat a l'assignatura (tant si cursen modalitat d'avaluació contínua com avaluació alternativa), ja que **és un requisit indispensable per superar l'assignatura assitir-hi**. Per a més informació de l'espai: <https://serveiseducatiu.xtec.cat/cda-noguera/>

Informació sobre protecció de dades en la grabació audiovisual

*Drets de propietat intel·lectual i industrial Els enregistraments i la resta de continguts que estiguin disponibles per a aquesta assignatura a través del Campus Virtual estan protegits pels drets de propietat intel·lectual i industrial de la Universitat de Lleida, d'acord amb la clàusula inclosa en l'"Avís legal", visible en tots els llocs web propietat de la UdL, i que podeu consultar aquí: <http://www.udl.cat/ca/legal/>. Així doncs, no està permès l'emmagatzematge d'aquests continguts ni qualsevol transformació d'aquestes dades, així com tampoc els actes de reproducció, distribució, exhibició, transmissió, retransmissió, emissió en qualsevol forma. *Protecció de dades de caràcter personal: De conformitat amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, t'informem que: - El responsable de l'enregistrament i l'ús de la imatge i veu és la Universitat de Lleida - UdL- (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida; sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat). - Les imatges i veus enregistrades s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura. - Les imatges i veus enregistrades es conservaran fins a la finalització del curs acadèmic vigent, i es destruiran en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>). - Les veus i imatges són imprescindibles per impartir la docència en aquesta assignatura, i la docència és un dret i un deure del professorat de les universitats, que ha d'exercir amb llibertat de càtedra, com preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Per aquest motiu, la UdL no necessita el consentiment de l'estudiantat per enregistrar les seves veus i imatges amb aquesta exclusiva finalitat, la d'impartir docència en aquesta assignatura. - La UdL no cedirà les dades a tercers, llevat dels casos estrictament previstos en la Llei. - L'estudiant pot accedir a les seves dades, sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat, oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, sempre que sigui compatible amb les finalitats de la docència, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat. També pot presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de

Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics. Us recordem que els enregistraments i la resta de continguts del CV estan protegits pels drets de propietat intel·lectual i industrial de la Universitat de Lleida, d'acord amb la clàusula inclosa en l'"Avís legal", visible en tots els llocs web propietat de la UdL.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer els currículums en ciències socials (CCSS) de l'ESO, el Batxillerat i la Formació professional: objectius didàctics, competències, continguts i instruments metodològics.
- Crear programes d'activitats i treball en CCSS al centre. Aplicar el currículum a l'aula. Plantejar activitats formals i no formals.
- Comprendre la relació entre l'aprenentatge de les CCSS i l'ús de diversos materials a l'aula. Aplicar i plantejar-se criteris de selecció i elaboració de materials educatius.
- Fomentar la participació dels estudiants al seu aprenentatge, mitjançant el treball autònom i cooperatiu.
- Utilitzar i explorar el valor de les noves tecnologies i les metodologies de treball aplicades a l'aprenentatge de les CCSS.
- Desenvolupar estratègies i tècniques d'avaluació.

Competències

Competències generals

CG 1- Treball en equip i en equips interdisciplinars.

CG 2- Comunicació oral i escrita

CG 3- Capacitat d'anàlisi i síntesi.

CG 4- Capacitat d'organització i planificació.

CG 5- Habilitats de gestió de la informació.

CG 6- Capacitat crítica i autocrítica.

CG 8- Aplicació de les TIC a l'exercici professional

CG 9- Resolució de problemes

CG 12- Capacitat de dissenyar i gestionar projectes.

Competències específiques

CE 15 - Conèixer contextos i situacions en què s'usen o s'apliquen els diversos continguts curriculars. En formació professional, conèixer l'evolució del món laboral, la interacció entre societat, treball i qualitat de vida, així com la necessitat d'adquirir la formació adequada per a l'adaptació als canvis i les transformacions que puguin requerir les professions. En el cas de l'orientació psicopedagògica i professional, conèixer els processos i recursos per a la prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència, els processos d'avaluació i d'orientació acadèmica i professional.

CE16. Conèixer els desenvolupaments teòricopràctics de l'ensenyament i l'aprenentatge de les matèries corresponents.

CE17. Transformar els currículums en programes d'activitats i de treball.

CE.18. Adquirir criteris de selecció i elaboració de materials educatius

CE 19- Fomentar un clima que faciliti l'aprenentatge i posi en valor les aportacions dels estudiants.

CE 20 - Integrar la formació en comunicació audiovisual i multimèdia en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

CE 21 - Conèixer estratègies i tècniques d'avaluació i entendre l'avaluació com a instrument de regulació i estímul a l'esforç

CE 30 - Per a la formació professional: conèixer la tipologia empresarial corresponent als sectors productius i comprendre els sistemes organitzatius més comuns a les empreses.

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Coneixement dels currículums en CCSS de l'ESO, Batxillerat i Formació professional: objectius didàctics, competències, continguts i instruments metodològics
2. Programes d'activitats i treball en CCSS al centre. L'aplicació del currículum a l'aula. Activitats formals i no formals
3. Les CCSS... i els materials d'aprenentatge a l'aula. Criteris de selecció, elaboració i creació de materials educatius
4. La participació dels estudiants en el seu aprenentatge. Treball autònom i cooperatiu
5. Les noves tecnologies i metodologies de treball aplicades a l'aprenentatge de les CCSS
6. Estratègies i tècniques d'avaluació
7. Propostes d'aproximació a l'ensenyament i aprenentatge significatiu de les CCSS

Eixos metodològics de l'assignatura

Classes presencials amb metodologies actives i participatives

Exposició dels professors d'aspectes clau dels continguts de l'assignatura (Classes magistrals)

Aprenentatge Basat en Problemes

Tallers

Seminaris

Elaboració de projectes

Autoaprenentatge basat en les TIC

Reflexió i exposició de l'alumnat

Treball individual

Treball grupal i cooperatiu

Simulacions i el microaprenentatge

Sortides d'aprenentatge

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Setmana 1

No hi ha classe. El màster comença el dijous 5 amb la jornada de presentació

Setmana 2

Presentació del pla de desenvolupament de l'assignatura

Setmanes 3 i 4

Introducció al coneixement dels currículums en CCSS de l'ESO, Batxillerat i Formació professional i a la necessitat d'ensenyar unes CCSS vinculades amb les necessitats i capacitats dels adolescents

Instruccions per realitzar l'activitat del BLOC 1

Setmana 5

L'aplicació del currículum a l'aula: disseny i elaboració de programacions i situacions d'aprenentatge. Activitats formals i no formals

Sessió projecte desenvolupament competència global

Setmana 6

L'aplicació del currículum a l'aula: disseny i elaboració de programacions i situacions d'aprenentatge. Activitats formals i no formals

Sortida de dos dies al CdA de la Noguera amb exemples de transmissió i recepció de les CCSS en l'ensenyament secundari i bones pràctiques educatives

Setmanes 7 a 9

1r període de pràctiques del 13 de novembre a l'1 de desembre (no hi ha classes de l'assignatura)

Setmanes 10 a 12

Lliurament i posada en comú de l'activitat del BLOC 1

Propostes d'aproximació a l'ensenyament i aprenentatge significatiu de les CCSS i anàlisi de materials d'aprenentatge a l'aula

Instruccions per realitzar les activitats del BLOC 2 i del BLOC 3

Vacances de Nadal

Setmanes 13 a 15

Lliurament de l'activitat 1 del BLOC 2

Criteris de selecció, elaboració i creació de materials educatius amb propostes de tallers educatius en CCSS

Programes d'activitats i treball en ciències socials al centre

Sessions suport desenvolupament de l'activitat del BLOC 3

Setmanes 16 a 18

Presentació d'estratègies i tècniques d'avaluació

Les noves tecnologies i metodologies de treball aplicades a l'aprenentatge de les ciències socials

Lliurament de l'activitat 2 del BLOC 2

Sessions suport desenvolupament BLOC 3

Lliurament i posada en comú de l'activitat del BLOC 3 (part disseny proposta)

Setmanes 19 a 24

2n període de pràctiques del 19 de febrer al 26 d'abril (no hi ha classes de l'assignatura)

Setmana 26

Posada en comú i reflexió sobre la implementació de l'activitat del BLOC 3

Tancament assignatura

* S'inclourà una xerrada convidada, encara a determinar

** Tant si es cursa l'avaluació contínua com l'alternativa, hi ha sessions d'assistència obligatòria: la sortida al CdA de la Noguera.

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ CONTINUADA

BLOC 1 25% INVIDIVUAL Recerca-observació-reflexió sobre l'experiència individual com a alumnes de secundària respecte l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS i sobre la situació actual de l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS a les aules en la seva experiència com a practicants

BLOC 2 50% GRUPAL

Activitat 1 20% Exploració de materials d'aprenentatge de les CCSS: anàlisi d'un objecte cultural i proposta d'activitats educatives + 5% presentació a l'aula

Activitat 2 20% Elaboració de materials educatius en forma de maleta didàctica + 5% presentació a l'aula

BLOC 3 25% INDIVIDUAL Disseny i implementació d'una situació d'aprenentatge

AVALUACIÓ ALTERNATIVA per als estudiants que l'han sol·licitada i la comissió d'estudis de grau les hi ha concedida (totes les activitats es desenvolupen de manera individual)

BLOC 1 25% Recerca-observació-reflexió sobre l'experiència individual com a alumnes de secundària respecte l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS i sobre la situació actual de l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS a les aules en la seva experiència com a practicants

BLOC 2 50%

Activitat 1 25% Exploració de materials d'aprenentatge de les CCSS: anàlisi d'un objecte cultural i proposta d'activitats educatives

Activitat 2 25% Elaboració de materials educatius en forma de maleta didàctica

BLOC 3 25% Disseny i implementació d'una situació d'aprenentatge

NOTES SOBRE L'AVALUACIÓ

1. Requisits per superar l'assignatura

- L'assistència a les sessions presencials és obligatòria. Es disposarà d'un registre i **qui no hagi assistit al 80% de les sessions NO SUPERARÀ l'assignatura.**

- Tant si es cursa l'avaluació continuada com l'alternativa, **l'assistència a la sortida del CdA de la Noguera és obligatòria. Qui no hi assisteixi NO SUPERARÀ l'assignatura. Cal assistir com a mínim un dels dos dies i l'assistència (en el cas de l'avaluació contínua) computarà en el 80% d'assistència global a l'assignatura.**

- Cal lliurar els tres blocs i totes les seves activitats pertinents. **Si no és lliura algun bloc no se superarà l'assignatura.**

Cal lliurar i aprovar els tres blocs -amb una nota mínima d'un 5-. En cas que l'estudiant no aconsegueixi la qualificació mínima necessària establerta en algun/s dels blocs d'avaluació, però la mitjana de l'assignatura resulti aprovada, l'assignatura serà qualificada en l'acta amb un 4,9. Només podran fer mitjana entre sí les dues activitats que conformen el bloc 2. Si la mitjana de les dues no és igual o superior a un 5, no se superarà l'assignatura.

- És obligatori seguir **les instruccions i el calendari per al lliurament de les activitats.** Constaran com a **NO PRESENTAT:**

- Les activitats **no lliurades o lliurades fora del termini establert.**
- Aquelles activitats que segons les instruccions s'hagin de **presentar a través del Campus Virtual i que no es presentin mitjançant aquesta eina.**

2. Revaluació dels blocs

Tots els blocs tenen dret a revaluació, exceptuant la part presencial relativa a les presentacions orals. En tots els casos, per tenir dret a la revaluació, cal haver lliurat els treballs a temps i a través de l'espai indicat al Campus Virtual. Es disposarà de 15 dies a partir de la data de comunicació de la nota per lliurar la revaluació dels blocs.

3. Penalitzacions, frau acadèmic i còpia espontània

Es penalitzarà en l'avaluació tant l'**ús inadequat de les tecnologies** com els **comportaments inapropiats a l'aula.** Si algú entra o surt de classe durant el seu transcurs, ho haurà de fer de la manera més discreta possible, sense interrompre la sessió.

En cas de **frau acadèmic o còpia espontània,** s'aplicarà el que estableix la Normativa d'Avaluació i Qualificació de la UdL. Segons l'Article 9 d'aquesta normativa:

Apartat 2. L'estudiant **no pot utilitzar** durant la realització de les activitats d'avaluació **mitjans no permesos o mecanismes fraudulents,** fet que es considera com a falta disciplinària, atès que s'entén que aquest tipus de comportaments tenen caràcter premeditat (Llei 3/2022, de convivència universitària). En canvi, es considera **còpia espontània,** entre d'altres, **la còpia o intent de còpia** dels resultats obtinguts per companys o la comunicació entre estudiants en una **prova escrita.**

Apartat 4. Quan hi ha **frau acadèmic,** la llei estableix l'obertura d'un **expedient disciplinari** que s'ha de dur a terme segons el procediment disciplinari establert a la Normativa de convivència de la UdL. L'article 43 de la Normativa de convivència de la UdL descriu les sancions aplicables, que inclouen, entre d'altres i depenent de la gravetat de la falta, la pèrdua del dret a ser avaluat de l'assignatura, **la pèrdua de la matrícula d'un semestre o curs o l'expulsió fins a tres anys.**

4. Aspectes formals

Les fonts d'informació consultades per a la realització de les evidències han de ser **apropiades** tant a la matèria com al nivell universitari, i s'han de citar i referenciar en format **APA 7a edició.** (<https://apastyle.apa.org/>)

Per avaluar els blocs, es tindrà en compte que **se segueixin les indicacions especificades per a cadascun,** així com la **correcció lingüística i gramatical,** el **format** (portada, índex, paginació, etc.) i la **capacitat d'expressió, raonament i argumentació.** També es tindrà en compte **l'argumentació basada en autors i fonts oportunes**

(degudament citades i referenciades).

Estudiants amb NESE

El professorat de l'assignatura intentarà aplicar mesures i suports universals a l'aprenentatge i posarà especial atenció a seguir les recomanacions i les directrius de la comissió d'Atenció a la Diversitat de la UdL. Així mateix, vetllarà de forma especial per cobrir les necessitats de l'alumnat que s'hagi acollit en el programa **UdLxTothom**.

Bibliografia i recursos d'informació

AAVV (2004). Métodos para enseñar ciencias sociales: interacción, cooperación y participación. *Íber, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 40.

Bardavio, A, i González, P. (2003). *Objetos en el tiempo. Las fuentes materiales en la enseñanza de las ciencias sociales*. Horsori.

Gómez Carrasco, C.J., Ortuño, J., i Miralles, P. (2018). *Enseñar ciencias sociales con métodos activos de aprendizaje. Reflexiones y propuestas a través de la indagación*. Octaedro.

Hernández, F. X. (2002). *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia*. Graó.

Llonch-Molina, N. (2017). Propuesta de modelo de enseñanza-aprendizaje de la historia en formación de maestros/as a través de la didáctica del objeto. *REDU. Revista de Docencia Universitaria*, 15(1), 147-174.
<https://doi.org/10.4995/redu.2017.5994>

Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2016). Contribuciones a la didáctica de la Historia a través del método de análisis del objeto: como ejemplo... una 'vasulla'. *Panta Rei. Revista digital de ciencia y didáctica de la historia*, 12, 111-124. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2016/7>

Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2018). Experiencia didáctica para la enseñanza de la historia contemporánea a través de las fuentes en Educación Superior. *Panta Rei. Revista Digital de Ciencia y Didáctica de la Historia*, 161-176. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2018/8>

Murphy, J. (2011). *Más de 100 ideas para enseñar historia: primaria y secundaria*. Graó.

Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (2020). Museo escolar, el gran olvidado en la didáctica de las ciencias sociales y demás áreas curriculares. A J. Prats, I. Sáez-Rosenkranz, i E. Barriga-Ubed (coords.), *Historia, patrimonio, arte y ciudadanía. Aportaciones desde la educación* (pp. 529-539). Uno Editorial.
<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/170576>

Pluckrose, H. (1993). *Enseñanza y aprendizaje de la historia*. Morata y Ministerio de Educación y Ciencia.

Prats, J. (coord.) (2011). *Didáctica de la Geografía y la Historia*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.

Prats, J. (coord.) (2011). *Geografía e historia: investigación, innovación y buenas prácticas*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.

Prats, J., i Santacana, J. (2001). *Enseñar Historia: Notas para una didáctica renovadora*. Junta de Extremadura.

Prats, J., i Santacana, J. (2011). ¿Por qué y para qué enseñar Historia? A L. F. Rodríguez, i N. García (coords.), *Enseñanza y aprendizaje de la Historia en la Educación Básica* (pp. 18-68). Secretaría de Educación Pública.
http://www.ub.edu/histodidactica/images/documentos/pdf/ensenanza_aprendizaje_historia_educacion_basica.pdf

Rivero, P., i Trepal, C. (2010). *Didáctica de la Historia y multimedia expositiva*. Graó.

Santacana, J., Casas, A., i Llonch-Molina, N. (2022). *La Guerra Civil española a través de los objetos*. Ediciones Trea.

Santacana, J., i Llonch, N. (2012). *Manual de didáctica del objeto en el museo*. Ediciones Trea.

Trepal, C., i Comes, P. (2000). *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Graó.

Thwaites, A. (2009). *Conocimiento del entorno. 100 ideas para descubrir, comprender, experimentar, interaccionar y comunicarse con el mundo*. Narcea.

Vayne, J. (2010). *Wonderful things. Learning with museum objects*. The Museum of Barnstaple & North Devon.

ALTRES RECURSOS

CURRÍCULUM. COMPETÈNCIES BÀSIQUES PER ÀMBITS: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/eso/curriculum/>

CURRÍCULUM I ORIENTACIÓ XTEC: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/>

DIDÀCTICA DE LAS CIENCIAS SOCIALES Y TIC: <http://diegosobrino.com/>

DIDÀCTICA DEL PATRIMONI CULTURAL: <http://didcticadelpatrimonicultural.blogspot.com.es/>

EDUCAGUIA: <http://www.educaguia.com/historia.asp>

GEOGRAFÍA E HISTORIA. RECURSOS EN INTERNET: <http://perso.wanadoo.es/gesu/>

HISTODIDÀCTICA: <http://www.ub.edu/histodidactica/>

PAST WOMEN: <https://www.pastwomen.net/>

PROYECTO CLÍO. HACER HISTORIA EN LA HERA DIGITAL: <http://clio.rediris.es/>

RECURSOS WEB 2.0 PARA CIENCIAS SOCIALES: <http://reenciso2.blogspot.com/2010/11/unidad-didactica-sobre-la-litosfera.html>

SEQÜÈNCIES DIDÀCTIQUES XTEC: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/eso/sequencies>

XARXA DE COMPETÈNCIES BÀSIQUES XTEC: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/xarxacb/>

XTEC XARXA TELEMÀTICA EDUCATIVA DE CATALUNYA: <http://www.xtec.cat/recursos/socials/index.htm>